

10549 - شخص حاجی چه هنگام ذبح را انجام دهد؟

سوال

اگر کسی برای انجام مناسک حج راهی شده آیا بر وی واجب است که قربانی انجام دهد؟ و آیا باید در شهر خودش هم قربانی انجام دهد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

۱- حج بر سه نوع است: إفراد، تَمَتُّع و قِران.

إفراد به این صورت است که تنها حج را انجام دهد. تمتع یعنی اینکه اول عمره را به جای آورد و سپس از احرام عمره خارج شود و سپس حج را انجام دهد. و قِران یعنی اینکه حج و عمره را در یک احرام انجام دهد و برایش کافی است یک طواف و یک سعی را برای حج و عمره‌اش به جای آورد.

از عروة بن زبیر از عائشه - رضی الله عنها - روایت است که گفت: همراه با رسول الله - صلی الله علیه وسلم - هم زمان با هلال ذی الحجه [به قصد حج] بیرون آمدیم، پس پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمود: **هر که دوست دارد برای عمره لبیک گوید، لبیک گوید، و هر که دوست دارد برای حج لبیک گوید لبیک گوید، و اگر اینطور نبود که هدی (قربانی) را آورده‌ام، برای عمره لبیک می‌گفتم پس برخی به قصد عمره لبیک گفتند و برخی به قصد حج.**

به روایت بخاری (۱۶۹۴) و مسلم (۱۲۱۱).

۲- إفراد یعنی حج به تنهایی بدون عمره‌ی قبل از آن. برای مفرد قربانی کردن هدی واجب نیست اما مستحب است.

۳- اما در تمتع و قِران ذبح واجب است که از روی شکر است. به این معنی که حاجی پروردگارش را برای اینکه این نُسُک را برایش مشروع ساخته شکر می‌گوید. در حج تمتع، حاجی عمره و حج را با هم انجام می‌دهد و بین آن [پس از انجام عمره] از احرام خارج می‌شود و از عطر و لباس دوخته شده و جماع بهره می‌برد.

از سالم بن عبدالله روایت است که ابن عمر - رضی الله عنهما - گفت: پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در حجة الوداع با انجام عمره و سپس حج تمتع نمود و قربانی نمود و قربانی را از ذی الحلیفه با خود آورد. پیامبر - صلی الله علیه وسلم - با لبیک

عمره آغاز نمود، سپس برای حج لبیک گفت. مردم نیز همراه با پیامبر - صلی الله علیه وسلم - تمتع نمودند و عمره و سپس حج را انجام دادند. برخی از مردم قربانی را فراهم نموده و آن را با خود آوردند و برخی نیاوردند. هنگامی که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - به مکه رسید خطاب به مردم فرمود: **هر کس از شما که قربانی آورده چیزی از آنچه برایش حرام شده برایش حلال نمی‌شود مگر آنکه حجش را به پایان رساند، و کسی که قربانی نیاورده طواف کعبه کند و سعی و صفا و مروه کند و [مویش را] کوتاه کند و از احرام خارج شود، سپس برای حج لبیک گوید. پس هر که قربانی نیافت سه روز در حج و هفت روز پس از بازگشت به نزد خانواده‌اش روزه گیرد...**

به روایت بخاری (۱۶۰۶) و مسلم (۱۲۲۷).

۴- هدی حیوانی است که حاجی از خارج حرم و پیش از آنکه احرام کند به بیت العتیق هدیه می‌دهد. این حیوانات گوسفند و گاو و شتر است. از تفاوت‌های بین شخص متمتع و قارن این است که قارن پس از پایان عمره از احرامش خارج نمی‌شود و تا هشتم ذی الحجه یعنی روزی که وارد نیت حج می‌شود در احرامش می‌ماند.

سنت این است که هدی (حیوان اهدایی) در روز عید قربان یعنی دهم ذی الحجه ذبح شود.

از سالم بن عبدالله روایت است که عبدالله بن عمر - رضی الله عنهما - گفت: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - در حجة الوداع با انجام عمره و [سپس] حج تمتع نمودند و قربانی اهدا نمودند و هدی را با خود بردند ... پس به صفا آمدند و هفت بار بین صفا و مروه سعی نمودند و سپس از هیچ چیزی که [به خاطر احرام] برایش حرام شده بود بیرون نیامدند تا آنکه حجشان را انجام دادند و هدی خود را در روز قربانی (روز عید) نحر نمودند و سپس روانه‌ی [کعبه] شدند و طواف خانه را انجام دادند و سپس از همه‌ی حرام‌ها بیرون آمده تحلیل نمودند...

به روایت بخاری (۱۶۰۶) و مسلم (۱۲۲۷).

۵- هیچ یک از حجاج در سرزمین خود قربانی نمی‌کنند زیرا ذبح یکی از مناسک است و مناسک جز در مکه انجام نمی‌شود. و حتی اگر به سبب برخی ممنوعات در حج قربانی بر وی واجب شد باز هم در شهر خودش ذبح نمی‌کند بلکه ذبح باید در منی یا مکه انجام شود.

عظیم آبادی می‌گوید: ذبح همه‌ی هدایا در سرزمین حرم به اتفاقا جایز است، جز آنکه ذبح در منی برای حج بهتر است و ذبح در مکه - به ویژه مروه - برای عمره بهتر است.

اما اگر حاجی خانواده‌ای دارد که آنها را در شهرش رها کرده و برایشان مالی بگذارد که برای روز عید قربانی کنند خوب است.

والله اعلم